

Universul Literar

PREȚUL ABONAMENTULUI în țară: pe un an 60 lei. în străinătate pe un an 120 lei.

O minune a științei

Concertele radiotelefonice, acasă, ultimul cuvânt al științei.

Duminica Florilor

Duminica înflorită a sosit cu cei dintâi muguri ai primăverii. Credincioșii pornesc spre biserici, dar altădată sufletele lor s'amestecau cu bucuria copiilor și tinerețea inimei lor era ca salcia verde și mângâietoare ce se împletește cingătoare pe trup sau cunună pe frunți.

Duminea înflorită era prilej de purificare sufletească pentru toată lumea, în adăstarea Invierei sublimă, cum și de pregătire pentru sfințirea săptămânii patimilor.

Razele soarelui vor cădea iarăși desmierdătoare pe coșitele bălaie sau pe undele de păr negru ale copiilor, ochii lor de îngeri vor saluta tot cu uimire frumusețile firii care-i face sburdalnici sub cerul primăverii.

Oamenii parcă nu mai sunt însă tot cei de ieri. Un val de melancolie le împănjenește sufletul iar ochii lor nu mai stau răzători ca odinioară.

Și totuși, natura le dă tuturor împărăția sfântă a reînălțării. Fiecare om simte în el vibrațiile puternice și prelungi ale altor zile care, cu dreptate, vor însemna Invierea pământului în gloria lui Issus.

Omul însetat de dreptate și adevăr va înțelege rostul acestor zile de jertfă pe care le trăim din adânc. Copilele svelte și gureșe vor cîrpi în altarul iubirei ca păsările slobode în sacotuarul naturii.

Toată lumea își va înălța sufletul spre cer, și va pricepe că religie, arta și știință porced din același izvr al nepângării ca și mugurii primăverii, ca și florile de cireș sau ca întâul cuvânt de iubire ce s'a spus cerului de către cei dintâi îndrăgostiți ai pământului.

Și nu putea să nu fie un respir de iubire când Duminea florilor ne talmăcește tocmai miracula iubirei ca-

re parfumează sufletele în credința lui Isus.

Iată ce rost are cingătoarea și cununa de salcii, ce împodobesc în ziua înflorită a lui Crist. trupurile și frunțile celor vinovați sau nevinovați.

Să ne bucurăm de zilele înflorite, să sorbim mirodenia florilor sărutându-le petalele — care sunt buze nevinovate de serafimi—și să dorim ca Duminea înflorită a României noastre să vină încărcată de daruri, cât mai curând spre încântarea tuturor.

Copilașii vor fi veseli și vioi, moșnegii senini că apucară zile de iubitoare pace și de roditoare muncă între frați — cari vor fi frați, poate mai frați de cât azi— iar cerul va împrăștia mai darnic zâmbete și flori peste cei răi ca și peste cei buni, peste răi spre a se face mai buni, peste cei buni ca să fie pildă de îndreptare celor răi.

Iată gânduri de flori, floriile ce ne întâmpină cu soare și ramuri verzi, floriile ce ne întăresc sufletele în înțelegerea marelui arhitect al lumilor, floriile cele dăruitoare de visuri și nădejdi.

Să ne descoperim ! Să salutăm seva primăverii care ne împrăștie eflavii de viață în trupul gârbovit de păcate, în ochii până ieri adormiți, în sufletul care astăzi pare mai tânăr și mai generos, într'aripat fiind de năzuința sa dumnezeiască spre lumina necreată și nevăzută unde visează Crist.

Să ne înălțăm sufletele spre cer pentrucă „*ACELA care a vorbit în numele lui Crist și prin gura meșterului Isus, este înrudit sufletește cu Regele-Astra al sistemului nostru planetar*”.

Să ne parfumăm sufletele cu învățăturile Lui !...

L. L.

Bărbierii-Coafor

(OBSERVAȚIE)

d: Victor A. Bacalogu.

Pe vremuri le ziceau: *Bărbierii sau Frizerii*, azi le zice *Coafori*. Bărbierul era lucru mare. El tunde, radea, spăla capul, puneă ventuze, aplica lipitori, scoțea măsele și pe de-asupra te întreținea și cu vorba înespană cu nestatornicia vremii și sfârșind cu cancanurile mahalalei.

Parcă văz încă firma cu culeri vii de care printr'un cârlig erea prins un ligheanaș cu prosop, iar în stânga intrării într'o ramă poleită șiruri de dinți, alcătuită cuvinte ademenitoare pentru suferinzii de măsele. Pe ferastră afară, ședea scis: Ras, tuns și frezat, iar în galantar, două tei borcane cu lipitori ce se agitau în apă.

Înăntu pe pereți, afară de oglinzile pătrate din dreptul scaunelor, se vedeau încadrate în bronz portretele Regelui și Reginei, al țarului Rusiei precum și litografiile colorate ale lui Hamlet, Othelo și Romeo-Julietta.

Întinam cîm din colțul odăii se svăcnea cu meșteșug spre plază, tradiționalul pitpalac, ce împina cu cântecul său monoton urechile alesei clientele.

Meșterul cu neșul sfărțuit de păr pe obraz, își făcea cu gesturi largi, operația curățirii capului. La altă oglindă, ucenicul, cu peptenul prins în ciuful de păr ce-i garnisea fruntea, opera pe alt client. Calfa ședea cu ligheanul și cu un acelaș burete, aștepta să intre și el în rol.

La plecare, aruncau bănuța pe masă sau leul dacă operația erea mai complicată și plecai radios, că pentru

această modestă sumă te simțcai curat, știai ce mai erea nou prin mahală și-ți cântase și pitpalacul

Azi, s'au schimbat lucrurile. Patronul nu mai lucrează, el încasează, dacă n'are vre-o casierită specială acestui sport. Băeții îmbrăcați în halate albe, uniforme, te poftesc pe scaune speciale, cu gesturi elegant calculate. Fie-care își are briciul și pieptelul său. Săpunul de rufe cu care te bărbieria pe vremuri, s'a schimbat în săpun special de ras. Pe pereți nu mai sunt gravurile de — odinioară — azi sunt brevete de războiu și nuduri. Pitpalacul a dispărut, dinții nu se mai scot de bărbieri, căci ei nu mai sunt „sub-chirurgi” ci simplii meștrii de păr

La intrarea în prăvălie pe vremuri, se zicea: Bună ziua, bună seară, cu bine... acum auzi: S'ărați Coane Mitică, cu tot respectul, au revoir, avem onoare, etc...

Un coifeur ce se respectă se completează azi și cu una sau două „manicure” care-ți tae, curăță, și-ți vopsește în mod sălbatic unghiile — de sigur, acasă n'ai nici timp nici foarfece pentru această operație.

Nu mai spun că azi plătești de 15-20 ori mai mult ca în trecut, dar în schimb... ești mai prost bărbierit ca odinioară.

La Brașov, m'a făcut să râd, firma următoare: Tunsul căpățanei 10 lei, tăiatul împrejur 5 lei... de sigur majoritatea clienților optează pentru 10 lei... spre satisfacția studenților antisemiți.

Oamenii ordonați și economi se rad în casă cu gilet-uri, or cu brice—au cel puțin mângâerea de a se tăia singuri și a avea și banii în buzunar.

Azi, încă mai există celebrul „brițiu al lui Cuza”, probabil spre evocarea domnului barbișon, al primului Domnitor Român.

Moda până în prezent este a fi ras complet, stil englezesc sau american. Unde pui, că acest sistem nu mai supără gingașii obraji ai sexului frumos. A dispărut musca din timpul mușchetarilor favoriți (cotleții) revoluției franceze, ciocul vremurilor lui Cuza și barba din timpul Turcilor. Azi, ori-oine vrea să fie Ras-ta și mi-e teamă că s mai mult Ras-putini...

Și așa cum vedem, după vremuri și obiceiuri.

SCHIMBARE

De când te-ai dus în zările străine
Nădejdea mea și visul meu stîngher,
Ca floarea ce se înalță către cer—
Să te cuorindă sue către tine...

Dar, dacă n'au s'ajungă niciodată...
Atunci încremenite de durere,
Vor dispărea cu'ncetul precum niere
O floare ofilită și uitată!...

Ion Dobosariu

THEOPHILE GAUTIER

CÂNTEC SPANIOL

*Copilă cu gesturi superbe, cum alta nu e pe pământ
Deși mă urăști și-o știu bine, eu vin sub balcon ca să-ți cânt.*

*Și-acolo urecat pe-o piatră în timp ce privirea mea cală
La geamul tău, vreau să-mi apară și lampa și fruntea-ți deodată*

*Opri-voi ori care chitară să cânte de-acuma pe stradă,
Căci vreau să răsune în noapte doar singura mea serenadă.*

*Și dacă cumva se întâmplă s'aud cântând o chitară,
Voi ști că s'alung cântărețului făcându-l pe veci să dispară.*

*Pumnalul la brâu mă îmbie... E vre-unul ce vrea ca să vadă
Un strop de roșeață pe vestă? Să vie atunci pe stradă,*

*Căci sângele nu vrea să curgă în vine mereu, vrea să iasă...
E noapte și cerul e negru; fricoșii să meargă acasă.*

*Să vie doar bravii să lupte cu mine pe viață și moarte
Și-aceia ce vor să mă 'nfrunte, iar ceilalți să fugă departe.*

*Pe toți îi uștept fără teamă, să vie și 'n bande de vor
Să vadă ce bine s'ada-voi pumnalul în sângele lor.*

*Libito, de vrei o dovadă a dragostei mele nebune
Să știi că pe diavolul însuși în stare mă simt a-l răpune.*

*Dar poarta-ți rămân închisă și geamul de-așemenea cu toate
Că urlu cuprins de durere văzând că-mi mor visele toate.*

*De aceea i-figi în poartă un cui să mă spânzur de el
Căci nu pot trăi fără tine și nu-mi găsesc rostul altfel.*

Traducere de Const. A. I. Ghica

Dimitri Marajkowski

Fuga în Egipt

(FRAGMENT)

Un înger al Domnului apără în vis lui Iosel și îi zise: „Ridică-te, ia Copilul și pe mama sa și fugi în Egipt”. (Matei II, 13).

Creștinismul a început cu fuga în Egipt. Iar dacă Isus nu a murit pentru totdeauna în inima oamenilor, adică trebuie să renască El, va fugi în Egipt.

În pragul pustiului se înalță ca niște vecinice mărturii ale tainelor Egiptului; Piramidele și Sfinxul.

Piramida, în grecește: pyramis, în egiptiană: pir-m-us, însemnează: *Eșire din pământ, Înviere*. Titlul Cărții Morților, cartea egipteană prin excelență, *Pir-m-haru*, însemnează: *Eșirea dela lumina întunecimilor morței la lumina Învierii*.

Cele două numiri egiptene ale Sfinxului *Hor-Harmakhitu*, însemnează: *Zeul soarelui ce răsare; Chepra*, înseamnă a deveni, a eși din neant la ființă, a reînvia.

Iată de ce la marginea pustiului, domnie a morței, Sfinxul ridică capul spre a vedea, cel dintâi, Soarele reînviat.

Atunci când mama cu copilul fugă în Egipt, obosită de drumul greu de peste zi, nu s'a odihnit la umbra Piramidelor, la picioarele Sfinxului? Iar triumghiurile negre ale mormintelor veșnice nu se profilau pe cerul în-

stelat deasupra Mamei și Copilului? Nu le zâmbea lor fața de piatră a Zeului-Animal?

„*Incipe, parve puer, risu cognoscere matrem*”: „Incepi, copile, să-ți recunoști mama odată cu primu-ți zâmbet”, zice profetia messianică a lui Virgil.

Zâmbetul Copilului și al Sfinxului: unul și același mister este în aceste două zâmbete.

Intregul Egipt nu-l aștepta decât pe El, nu se gândea de cât la Dumnezeu venit pe pământ spre a muri și a reînvia. G..."

UN ARTIST FILOSOF

Sculptorul MAX KLIENGER

Cu totul opus sculptorului belgian *Constantin Meunier*, de care am vorbit într'un alt număr al *Universului Literar* este sculptorul german *Max Klienger*. Pe când cel dintâi se inspira de la viața de toate zilele și făcea din omul muncitor eroul creațiilor lui, *Max Klienger* este un temperament de cugetător, o natură zăvorită în sine și adânc aristocrată. Viața omului acesta este o vecinică ardere a sufletului în înălțimi enigmatice. Privirile lui sunt îndreptate spre eternitate. În atelierul lui nu pătrunde, ca în acela a lui *Meunier*, zgomotul vieții de afară, zbuciumul sufletesc al multimei muncitoare, arta lui răspunde numai la problemele mari și adânci ale cugetării. *Klienger* este un cugetător care a moștenit multe prin-

cipii și nenumărate iluzii de la *Schopenhauer* și *Nietzsche*, acești cugetători germani, cari însă n'au simțit nemțește, dar au simțit că oameni liberi și dincolo de frontierele țării lor.

Klienger ca și *Nietzsche* a fost un admirator al culturii artistice și adevărată lui chemare se arată după o călătorie în Italia, când se simte, cum spune el singur sub înrăurirea „zeilor de marmoră și a marmorii dumnezeiești.”

Soarele Italiei a întărit în el păgânismul culturii lui și l'a făcut să se ridice mai presus de omenirea contemporană. Singurul lucru ce a rămas în el german a fost *seriositatea* cu care a privit la tot ce l'a înconjurat. Germanul, după natura lui, este

Bustul lui MAX KLIENGER, lucrat de SEFFNER

un contemplativ. El, tot așa de natural, este inclinat ca și francezul și italianul spre abstract și simbole, dar el știe să le dea o formă mai concretă și mai reală. Aceasta caracteristică nu este specială numai pentru germani dar pentru toate popoarele Nordului. Și scandinavii și rușii au adus în artă și în literatură acel naturalism deosebit care îmbracă cele mai abstracte și simbolice manifestări ale sufletului și le dă cu totul un alt aspect mult mai real, pământesc. Artă europeană din secolul al XVIII-a este caracterizată prin acel „ceva” sentimental, ușor, vaporos; artă secolului trecut capătă o soliditate și o adâncime necunoscută până atunci și aceasta se dato-

rește „spiritului nordic” care pătrunde în viața culturală a Europei.

Continuatorul acestui spirit este și Klienger, care unește seriozitatea germană cu idealismul greco-roman și dă operilor sale acea tărie, greutate a lături de cea mai simbolică întru-chipare a vieții.

Max Klienger ca și Meunier devine sculptor spre apusul vieții sale, după ce încercase și cu succes să picteze și să desemneze. Unele tablouri ale lui ca „Frumuseții”, „Moartea și Mama”, „Pieta” sunt celebre, după cum sunt

țirea neputinței unirei între ceă ce este vremelnice și slab din viața pământescă și ceace este fără început și fără sfârșit: UNIVERSUL.

Dar apogeul gloriei sale îl atinge Klienger cu lucrarea lui Beethoven, care este cea mai frumoasă sculptură a lui.

„Beethoven” a lui Klienger scrie un critic de artă și singur mare artist, rus, Macovski, va rămâne mândria secolului al XX-a. Sculptura aceasta este un cuvânt nou în limba plasticeii.

Max Klienger: BEETHOVEN

foarte cunoscute și tablourile sale „Tânăra femeie și moartea” și „Prometeu eliberat”. În aceste tablouri după cum arată chiar titlurile lor Klienger s'a preocupat mult de ideia morții și poate nici unu din artiștii contemporani nu a fost preocupat atâta de gândul acesta al păcii eterne și n'a știut să exprime toată durerea și disperarea pe care o provoacă ea, cum a făcut-o el.

Dar după un timp oare-care Klienger se scapă de această idee a morții și se dedă cu totul Frumosului. „Frumosul spune el, învinge moartea! În razele frumosului, sufletul omenească se apropie și vine în contact cu Eternitatea. În frumusețe, — este preșim-

Ea nu este numai expresiunea frumuseții figurei însăși, dar este și o desăvârșire a tehniceii. Trebuie văzută toată gama de culori variate a marmorei, întrebuintată în executarea statuiei, trebuie să înțelegi cu ce artă au fost cioplite toate amănuntele jilțului în care este așezat Beethoven, trebuie să simți câtă știință este pusă în fiecare amănunt, câtă muncă, gândire, gust, dragoste pentru formă și poți aprecia ceace a creat Klienger, creând pe BEETHOVEN al lui”.

Când ai văzut această lucrare a lui Klienger pricepi că stai în fața unui adevărat artist și că în lume există oameni pentru care arta nu este numai o petrecere de timp și un lux dat

o suferință adâncă, o iubire mare, o adevărată slujbă divină.

Klienger a fost din acei cari au dat sufletul său mirajului iluziilor, a fost unul din aceia care a știut să se roage tainelor dumnezeiești ale Frumosului.

Iată de ce el a putut rămâne mai presus de granițele țării sale, mai presus de ideile înguste și șovine ale poporului său și este iubit și admirat de toți acei cari înțeleg și simt frumosul.

Leandro

Proză rimată

FULGI DE SOARE

Noapte bună... Pân' la ziuă dacă-o fi s'adoarmă -o clipă, truda gândurilor mele, poate-ți voi uita portretul? Dar de-o fi să strejuiască, sclav nădejdelor pierdute, peste suflet mă va 'ncinge și durerea și regretul...

Noapte bună, cine știe, pană-n zori e atâta vreme: va mai străluci pe boltă luciul tainicelor stele? vor mai răspândi mireme florile crescute-n umbră? ori vor plânge 'nge, nunchiate, moartea dragostelor mele....

Noapte bună... Haide suflet iați to-iagu și pornește, drumul ce-și desbracă fruntea, către-un zid de mănăstire: nimeni nu-ți va plânge'n urnă; ți-am tot spus mereu că visul în-gropărilor se perde, când pășește spre iubire....

Tu ești blând, fii culci nedejdea printre flori și sub durere; de-ți zimbăște răsăritul, tu te închini în fața lui, de te cheamă rătăcirea nopții întregi să-i fii tovarăș; strângi pustiul dureri tale, din durerea plânsului.....

De-ți șoptește amăgirea; ca un vis o prinde de umeri, și te perzi în golul vremii fulg mânat de-un vânt ușor: Te rentorci târziu, când mută, umbra dragostelor tale, doarime somnul cel din urmă, plânsă-n pragul trudei....

Noapte bună; fie-ți somnul pașnic ca-o bucurie, draga mea; deacum iubirea, ce ne-a dat scipiri de soare, probuiștă-n hăul vieții, cum doriai de atâta vreme, strânge peste fruntea-i pală o cunună de îngopare...

Și cum, nu-ți mai folosește, nici cuvântul când se-naltă-o mângâere, blândul răsărit de lună; ca să-mi fie rătăcirea, drum ne canonit, spre groapă, fii șoptesc plângând frumoasă cea din urmă, noapte bună....

George Nutzescu

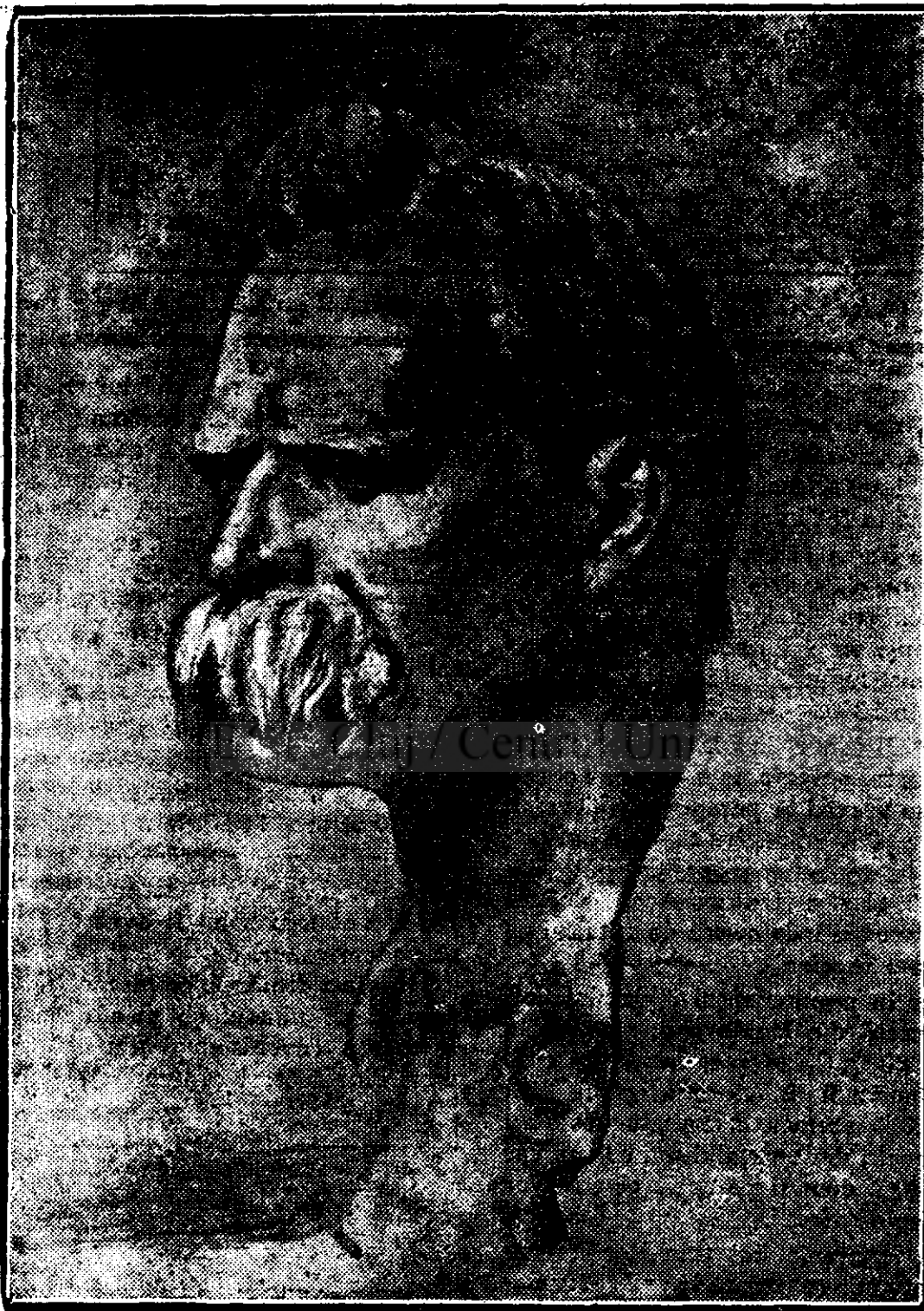

Nietsche despre stil

Din cartea sa:

Omenesc, prea Omenesc

Indreptarea gândirei.— A îndrepta stilul înseamnă a îndrepta gândirea și nimic mai mult! Acela care nu recunoaște de o dată acest adevăr, nici odată nu se va convinge de el.

Max Klinger: Friederich Nietsche

„Fiiți atenți la citațiuni!” Autorii tineri nu-și dau seama, că o expresiune reușită, o gândire bine spusă și au locul numai între expresiuni reușite și gândiri bine spuse, — și că deseori o citațiune frumoasă poate să omoare pagini întregi, chiar o carte întreagă, căci ea preîntâmpină pe cetitor și ca și cum i'ar vorbi: „*Privește, eu sunt o piatră nestimată, iar tot ce este în jurul meu, — este plumb, plumb vinat și disprețuit!* Fiecare cuvânt și fiecare gând voesc să trăiască numai în societatea lor: în aceasta este toată morala stilului ales.

Stilul triumfător și stilul înalt.— Mai repede reușești să scrii cu emfază și impunător, de cât să scrii simplu și ușor. Cauzele care fac aceasta se perd în morală.

Stilul mare.— Inceputul stilului mare este acolo unde frumosul reușește să înfrângă extraordinarul.

Comparații riscate.— Când comparațiile riscate nu dovedesc dispoziția

lui.— Dorința de a oăuta s'arăți, cu o ocazie oare-care, mai multă simțire de cât ai, strică stilul; stilul cuvântului și al altor arte. Creațiunea superioară are cu totul o contrară înclinare: îi place — ca și tot ce este de valoare drumul ei, și să nu o lase să se manifeste până lasfârșit. Această modestie morală în om — să reție simțirea în a simțirei, manifestată numai pe jumătate, se observă mai ales la Sofocle; și ni se pare că sentimentul exprimat se însuflește și mai mult atunci când el se manifestă mai cu greutate, de cât se simte de fapt în întregime.

Știința despre un stil mai bun.— Știința despre stil mai întâi de toate trebuie să fie știința despre expresiunile, care transmit cetitorului sau editorului ori ce dispoziție sufletească; apoi, ea este știința care găsește expresie pentru cea mai dorită dispoziție în om, adică, pentru dispoziția comunicarea și transmiterea căreia este cea mai dorită; pentru dispoziția omului, care simte adânc, pentru omul vesel sufletește, limpede și drept, care știe să-și stăpânească pasiunile lui. În această știință despre stilul mai bun: *el corespunde celui mai bun om.*

Cetitori nedorți.— Cât de plictisitori sunt cetitorii acei proști și greoi, cu sufletul imobil, care cad neapărat de câte ori se izbesc de ceva și totdeauna și produc dureri.

Pricepere dublă.— Nefericiți sunt scriitorii limpezi și deschiși și cari sunt ușor înțeleși pentru că sunt socotiți că sunt superficiali și că nu este nevoie de multă bătaie de cap ca să fie înțeleși. Fericiti sunt scriitorii cari scriu greoi și neînțeleși, pentru că cetitorul căznindu-se să-i înțeleagă, pune truda și sfortarea aceasta — ca să-i priceapă și care le face plăcere pe seamatalentului scriitorului.

Ce este geniu? Un scop înalt și o autortate asupra mijloacelor pentru a-l atinge.

Artistul și admiratorii lui trebuie să meargă alături.— Ridicarea de la o formă a stilului la o alta trebuie să se facă așa de încet, în cât să o poată executa și alții, ținând seama, că altfel, vor rămâne în urmă nu numai artiștii, dar împreună cu ei și auditorii și cetitorii. Neobservând aceasta, îndată se sapă o prăpastie între artistul care crează pe o înălțime anumită și publicul care nu se poate înălța până la acea înălțime și la urma urmelor, publicul desgustat și nemulțumit cade tot mai jos și va cădea cu atât mai rău cu cât s'aridicat mai sus și mai aproape de vr'un geniu; tot așa după cum cade broasca țestoasă din ghiarele vulturului care a ridicat-o până în depărtarea norilor.

Cauza principală a stricărei stilu-

Culese și traduse de Leandru

Dac' ai putea

Oh! de-ai putea să-mi cânti,
Din vechea mandolină,
Când bate luna plină,
In pletele de munți.

Oh! de-ai putea s'voni,
Și de-ai putea topi,
In sbor nebun și sfânt,
Pe strunele uitate,
Acce nopți cântate,
Din frunze moarte 'n vânt...

Și ' cinstea ta să beu,
Din sticlele 'nroșite,
Să te revăd mereu,
Prin umbrele iubite,
Să-ți beau întregul dar,
Cu ultimul pahar.

Oh! de-ai putea să-mi cânti,
Din vechea mandolină,
Când bate luna plină,
In pletele de munți...

Dar... câte nopți în rând,
Pierdut, am stat plângând,
Durerea umbrei mele,
In zori, zorită 'n stele,
Oh! câtă 'nfiorare,
Și cât neînțeles,
M-au obsadat ades,
Doi ochi năluci din zare, —

Nu... n'ai putea să-mi cânti,
Din vechea mandolină,
Când bate luna plină
In pletele demunți!..

Al. H. Bontas

CRONICA MEDICALĂ

— Cu ocazia centenarului lui Jenner —

Vaccinul contra Variolei. — Introducerea lui în România.

Până acum o sută de ani, variola, alături de ciumă și holeră, era groaza omenirii.

În Mexic, când s'a ivit întâia oară, variola a secerat trei milioane și jumătate de oameni.

Descoperirea vaccinului contra acestei teribile boale este considerată cu drept cuvânt ca cea mai mare binefacere pentru omenire.

Meritul descoperirii definitive și a vulgarizării revine lui Eduard Jenner.

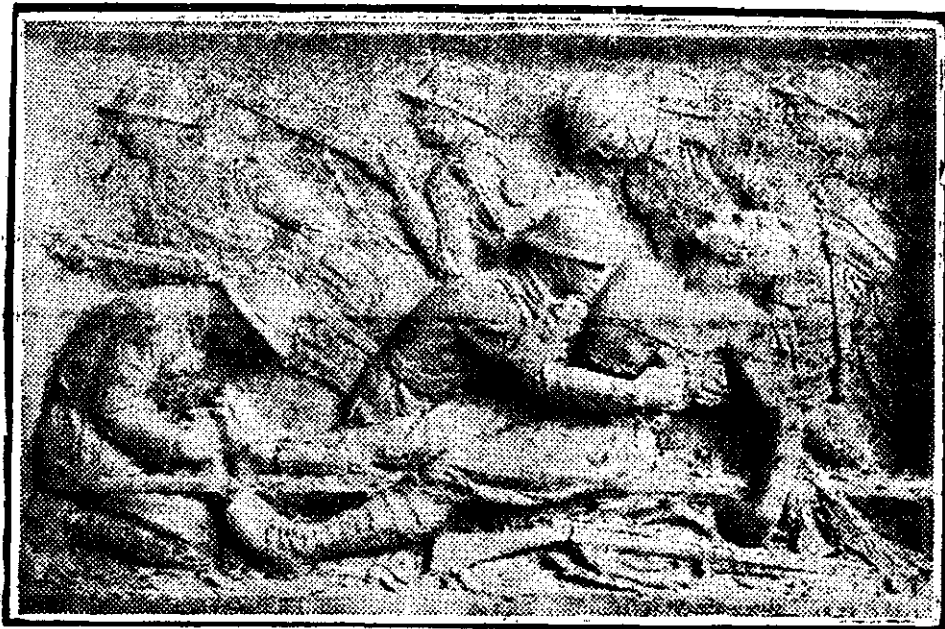
Născut la 1749 în Berkeley, el a murit la 26 Ianuar 1823 în Londra.

Prima lui publicațiune datează din 1798; un an mai târziu descoperirea era cunoscută mai în toată lumea.

În Franța, ea s'a vulgarizat sub patronajul lui Rochefoucault-Liancourt; a trecut apoi în Viena, Hanovra și mai apoi în toată Germania, Olanda, Italia și Spania.

Din cauza legăturilor politice din-

In onoarea mediciniștilor eroi

Placheta mediciniștilor căzuți în război, operă a sculptorului Mățăoanu.

tre Anglia și Rusia contra lui Napoleon, descoperirea a trecut direct în Rusia, unde, din ordinul și sub patronajul împărătesei Fedorowna, s'a răspândit în tot imperiul.

Din Rusia a trecut în țările române, de sigur chiar dela prima ocupație rusească din 1806.

Totuși, în țările noastre, vaccinarea n'a fost reglementată de cât mai târziu, în 1830.

În Moldova, la art. 74 din Regulamentul organic, în cheltuelile statului se prevăd la paragraful 16, suma de 120.000 lei pentru: „lefile doftorilor, hirurgilor și moașelor din Capitală și alte ținuturi. Acești doftori vor avea și îndatorirea de a hultui pe la sate vaccina”.

Iar în regulamentul „Sfatului doftoricesc” din Moldova se prevede la art. 80: „Către aceasta fiește care doftor va fi îndatorit a hultui fără plată la vremea însemnată peste an pe copiii din cvartalul său ce i se vor înfățișa, cum și pe aceia ce i se vor aduce de afară”.

În Muntenia, tot prin Regulamentul organic se fixează la art. 151, printre îndeletnicirile secției întâi a Departamentului Trebilor din lăuntru și: „măsuri pentru sănătate, de a se înainta facerea de bune vaccine”.

La 5 Martie 1830 se numește o comisiune compusă din Vornicul Alexandru Filipescu, Logofătul Const. Cantacuzino, colonelul de geniu Bauer, doftorii în medicină Estiotti și Grunau și inginerii Kartel și Ott, cari să întocmească un regulament pentru odministrația orașului București, care să cuprindă și chestiunile de salubritate și asistență. În acest regulament se prevede la art. 46, punctul 2: „Va altoi pe toți copiii și alți oameni ce vor fi în asemenea trebuință, având pentru aceasta osebilită priveghere”.

Și lucrurile au mers așa de bine,

încât la 1823 în raportul lui Barbu Știrbei către Kiselef, se spune:

„Vărsatul în contra căriua nu se lua nici o măsură, marea tot d'auna numărul victimelor pe lângă acelea ce le făcea adesea ori ciurma cu miile. În ziua de azi această boală începe să dispară mai ales din orașele mari unde prejudiciile populare sunt tot tot dauna mai ușor de desrădăcinat. Chiar pe la sate, bine-facerea altoiului se răspândește din zi în zi mai mult. Numărul copiilor altoiți timp de doi ani în toată întinderea Principatului se urcă la 14221”.

Azi, vaccinarea e obligatorie în toate țările, și de n'ar fi fost marele război trecut mai n'am fi avut prilejul să vedem cazuri de variolă.

Variola a dispărut, ea nu mai poate îngrozi pe nimeni și, prin aceasta, Jenner a devenit unul din cei mai mari binefăcători ai lumii.

Dr. P. Samarian

INTIM...

Noaptea plânge... lacrimi... rouă
Cerne peste crini,
Tu stai singur la fereastră
Veghe și suspini.

Printre gene... Cristaline
Lacrimi își curg,
Lângă tine chipareose
Rupte în amurg.

Ți le-a dat o mână mică
Cu un sărutat,
Tu ai plâns în nopți dearândul
Și le-ai scuturat.

Și-au murit lângă zăbrele
Pe aripi de gând,
Ochii ce-au pricit la stele
Nopți întregi dearând!

Cătălin Ionescu

Ecouri din Franța

Europa, este titlul noiei reviste pe care o va scoate editura Rieder, Paris. Va fi un organ de cultură franceză și de legătură internațională.

Va trata despre opere de imaginație, filozofie, științe, arte plastice.

Cărți noi. Filozoful dr. Couchoud prepară o carte de teologie: *Jesus* care se va opune lui Renan. *Paul Valéry* își publică într-o ediție de lux: *Eupalinos ou l'âme et la Danse*.

Marc Elder va publica amintiri despre Claude Monet.

Tristan Klingsor scrie despre *Cézanne*, *Francois Fosca* despre *Renoir* și *Robert Rey* despre *Gauguin*.

În 1924 se va serba un majestuos centenar al lui *Puvis de Chavannes*.

Marele premiu Flaubert.

Marius și *Ary Leblond* directorii revistei „*La Vie*” au primit însărcinarea să decerne, cu ajutorul unui juriu, marele premiu Flaubert de 30.000 franci pentru cel mai bun roman, deja editat, dar care n'a avut răsunetul pe care l'ar fi meritat.

Mici definițiuni.

În „*Ere Nouvelle*” *René Wisner*, care are atâta spirit cât este permis unui autor dramatic, dă câte-va definițiuni.

Glorie. — Cinci la sută ai săracului.

Dumnezeu. — Cel mai celebru dintre necunoscuți

Idilă. — Prostie în doi.

Inocență. — Pregătire la vișiu.

Inimă. — Bătăile vidului.

Fatalitate. — O gafă de care ne spălăm pe mâini.

La Nouvelle Revue Française consacra voluminosul său No. 8 scriitorului dispărut *Marcel Proust*. *Barres*, *Daudet*, *Greggh*, *Boylesve*, *Jaloux*, *Duvernois* și alții aduc prinosul lor de entuziasm pentru opera lui *Proust*.

„*La Vie*” în numărul de *Martie*, adaugă la antologia proverbelor sale de pretutindeni un **mănușchiu de corcenc**:

— Cine își schimbă culoarea când vede aurul, și-ar schimba și gestul dacă ar ști că nu e văzut.

— Ară, îngrase, seamănă, udă, lucrează-ți pământul și cere-ți recolta ca și cum ar trebui să-ți cadă din cer.

— Cine e cel mai mare mincinos?

Acel ce vorbește cel mai mult de el.

— Nici odată nu-ți trebuie atât spirit ca atunci când ai de a face cu un prost.

— Din o sută de planuri ale unui bogat, nouă zeci și nouă sunt făcute ea să-și mărească averea.

GILY

Sarah Bernhardt a murit

Marea tragediană a murit!

Nu numai în Franța dar întreaga lume civilizată suferă de această pierdere. *Sarah Bernhardt* s'a născut la Paris la 22 Octombrie anul 1846, din părinți israeliți fiind botezată apoi în religia creștină.

A debutat în anul 1862 la comedia Franceză în „*Iphigenie en Aulide*”. A jucat apoi în diferite teatre din Franța și din Europa și în 1872 a fost angajată la „*Comedia Franceză*” ca societară.

Creațiunile sale principale au fost în: „*Phédre*”, „*Andromaque*”, „*Dalia*”, „*Zaire*”, etc. În ultimul timp a jucat în propriul său teatru, ce-i poartă numele.

Sarah Bernhardt s'a mai ocupat și în alte domenii ale artei, așa ea a expus lucrări de sculptură și a scris nuvele și poezii, iar revista „*Lecture pour Tous*” a publicat memoriile sale.

În 1888 marea tragediană a venit pentru prima oară în România și a jucat „*Dama cu camelii*” de *Al. Dumas*.

ADESEORI

*Adesea ori tu'mai văzut tăcută
Privind în ochii tăi îngândurată,
Năstând sore tine-o rugăciune mută
Sorbindu-ți lung privirea-ți adorată!*

*Dar n'ai știut c'a mea ființă toată
Era'n privirea-mi dormică, pierdută,
Cu inima-mi e-o floare delicată
În arumul tău și urma îți sărută!*

*Nepăsător tu ai trecut 'nainte
Nu te-a oprit umila rugămintă
Căci alte visu'i te chemau departe.*

*Iar inima-mi o floare ofilită
Murit gemând sub pasul tău strivită,
Azi te-am ertat abisul ne departe!*

Elena Pădure

GRAZIA DELEDDA

Iată câte-va amintiri frumoase, relatate de *Gaston Deschamps*, asupra începuturilor ilustrei scriitoare și romancieră a țării sale, sentimentală poetă, care a fost într-o cât-va o precocitate.

În casa părintească, în proprietatea ereditară care-și înfige în pământul natal stâlpii săi de granit, și a cărei limpede fațadă roză privește un orizont de muncă, de pășune și de munți, *Grazia Deledda* devine poetă cu atât mai mult cu cât tatăl său se îndelătnea în orele libere și de reculegere, cu poezia.

De copilă încă, cu ocazia sărbătorilor de familie sau cu ocazia marilor solemnități religioase anunțate de clopotele tuturor bisericilor Sardi-

niei, *Grazia* auzea pe tatăl său improvizând poezii, dând replica, în cuplete alternate, cântecilor rustice, cum făceau *Menalque* și *Daméas*, în onoarea brunei *Phyllis* și o blondă *Galatea*, *Grazia* avea tocmai vârsta de cinsprezece ani, când își publică prima sa operă literară, o povestire fantastică și tragică, intitulată: „*Sângele Sard*”. Ea a trimis această încercare, în secret, la Roma, la un jurnal de modă care o tipări. A fost o mare înduioșare în familia sa când s'a aflat de lucrul acesta. A urmat indignare și scandal aproape. În Sardinia, populația nu e feministă. O femeie autor! Lucrul acesta nu s'a văzut niciodată, aproape, la Nuoro. nici în întreaga provincie.

Când însă s'a constatat că arta de a scrie nu răpia copilei *Grazia* calitățile sale de fată onestă și de bună gospodină, și că din contră, această atrăgătoare ocupație putea să fie un câștig legitim, familia sa și vecinătatea au încetat de a o învinui. Tânăra fată scrie atunci o navelă intitulată: „*Flora de Sardinia*”. În curând după aceasta, vin în mod succesiv, în fiecare an, cu o fecunditate regulată care amintește fecunditatea copioasă a unei *George Sand* sau a unei *Matilda Serao*, scrierile literare ale suavei *Grazia*: „*Sufletele oneste*”; „*Drumul nefericirii*”, „*Tentațiile*”, „*Dreptatea*”, „*Bătrânul de la Munte*” și douăzeci de alte romane cari toate, au obținut cel mai mare succes.

Petru T. Gădel

Teatrul Național.

„*Doamna Eremia*”, piesă de teatru a d-lui *N. Iorga* s'a pus în repetiție.

Comedia „*Plicul*” se va reprezenta Miercuri 11 Aprilie. Rolurile principale vor fi interpretate de d-nele *Fany Rebreanu*, *Marioara Zimniceanu* și de d-nii *Soreanu*, *Morțun*, *Pella*, *Atanasescu*, și *Gr. Mărculescu*.

ABONAMENTE LA
Universul Literar

se fac pe un an întreg

60 lei în țară și

110 lei în străinătate

De o statură mai mult decât unică, cu brațele lungi și uscate — ca de vrăjitoare —, obrații scofalciți plini de o roșeață ftizică, în care luceau doi ochi mici și spălăciți, la care natura uitase să adauge acele podobe, care de cele mai multe ori fac fala sexului slab: „genele și sprincele”, și pe deasupra înzestrată de aceeași natură cu o cocoșă, care-i slujia și mai mult corpul pipernicit, dar Aurica telegrafistă era mai mult decât hidoasă.

Printre colegele și colegii de birou Aurica era cunoscută sub diferite numiri: „gheboasa”, „dromaderul” dar mai ales „cămila”. Și nu atât de mult răutatea colegilor, contribuiseră a-i atrage atâtea ponoase cât însăși caracterul ei...

Cum venia la birou, d-ra Aurica da fuga la oglindă, unde-și aranja cele câte-va fire de păr ce-i mai rămăsese în cap, își pudra bine obrații, își înroșea buzele-i vinete și uscate și apoi cu pași iuți vrând să pară sprintenă, se așază în fața aparatului, pe care nu-l părăsea până nu termina lucrul.

Tot timpul cât lucra, nu se auzea gura Auricăi. Dar, odată lucrul isprăvit, tot biroul răsuna de glasul pițigăit al „Cămilei”. Nimeni nu scăpa de zeflemelele și ironiile ei. Tuturor le găsea câte ceva, de toți își bătea joc. Iar când între colegi se ivea vre-o neînțelegere, „cămila” prin intrigele și prin ironiile ei atâța pe cât putea cearta...

Și mult timp poate d-ra Aurica ar

fi continuat să-și râdă de colegi și ei să-și râdă de ea dacă....

Dela o vreme funcționarii observară că Aurica se schimbaseră!

De unde înainte, când n'avea de lucru își purta cocoșă de ocol până colo, se amesteca cu mușcături de viperă în convorbirile și treburile celor din jurul ei, deodată, ea devenise tăcută.

Nu mai părăsea aparatul, pentru care părea a fi căpătat o deosebită dragoste.

Venea la birou cu mult înaintea celorlanți și pleca cea din urmă. De multe ori chiar, rămânea ceasuri întregi, plecată asupra aparatului, sorbind cuvintele ce se transmiteau dela stația vecină....

Aurica iubea... și lucrul acesta fu îndată priceput de toți.

De mai bine de un an Aurica, avea vecin la stația cu care lucra pe un tânăr funcționar, cu care încet, încet, începuse să lege o prietenie strânsă; care în timpul din urmă, se transformase în iubire, deși nu se văzuseră nici odată și deși-i despărțeau zeci de kilometri.

Toată iarna a durat această iubire „telegrafică”! În fiecare zi „mărza” cîripea la urechile celor doi îndrăgostiți, cuvinte dulci și promisiuni...

Aurica era fericită! Părea sârmana fată, a fi uitat cu totul de grozavu-i beteșug care o făcea acum, să pară și mai urâtă și mai respingătoare.

Dar iarna începuse a trece și primăvara îi lua locul! Aurica devenea din ce în ce mai neliniștită. O fercire fără margini dar și neliniștite și teamă i se vedea pe figura-i zbârcită.

El îi promisese să vie s'o vadă și Auricăi îi era teamă de această întrevedere. Ce va zice el când o va vedea?... Ce va face?... Dumnezeu, mai bine să nu se ducă... Dar nu... ea doar îi dăduse o înțelegere... El știa... Deci se va duce... și dacă... Dar mai departe-i era groază să se gândească... Și s'a dus... Era într'o Duminică... O zi de primăvară, cu un soare atât de blând, atât de dulce!... O adlere ușoară mângâia arborii abia înmuguriți!...

De dimineață Aurica, gătită ca nici odată, venise la birou, lucră puțin și apoi plecă... Era zina întâlnirii...

Ce și-or fi spus la acea întâlnire, cei doi amorezați, nimeni n'a aflat.

A doua zi însă, niște trecători, găsiră pe șinele trenului, la o depășire de vreo trei kilometri de gară, un corp oribil mutilat. Era „Cămila”...

D. E. Coșca

Citii
„VESELIA”

Revistă umoristică ilustrată

A, are în fie-care Joi și se vinde cu

— 1 Leu exemplarul —

Abonamentele se fac numai anual și costă:

60 lei în țară și

100 „ în străinătate

Citii ziarul

Ziarul Călătorilor și
al Științelor populare

300.000 Lei

== în fie care LUNA ==

oferă Ziarul „UNIVERSUL”

cititorilor și abonatilor săi

MARI PREMII

în BANI și OBIECTE de însemnată valoare

Cititorii sunt rugați să înceapă a strânge dela 1 APRILIE CUPOANELE numerotate de premiale „UNIVERSULUI” cu care vor lua parte la tragerea premiilor în fiecare LUNA.

Premiile sunt în valoare de

300.000 Lei LUNAR

și se vor trage regulat în fiecare LUNA.

„UNIVERSUL”, oferă deci în acest fel cititorilor și abonaților săi premii anuale în valoare totală de

3.600.000 Lei

Citii deci „UNIVERSUL” și păstrați zilnic cupoanele.